

การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการจำหน่ายผลผลิตยางพาราในจังหวัดบุรีรัมย์

Cost and Return of Rubber Product Selling of Rubber Farmers in Buriram Province

ภัทรพงศ์ วงศ์สุวรรณ^{1*} วชิรวี จันทรประกายกุล²

Pattarapong Wongsuwat^{1*} Watcharawee Jantaraprakaykun²

Received: July 23, 2019

Revised: August 08, 2019

Accepted: October 28, 2019

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการจำหน่ายผลผลิตยางพาราของเกษตรกรชาวสวนยาง และเพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการจำหน่ายผลผลิตยางพาราในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ด้วยการสำรวจภาคสนาม (Field Survey) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) จากเกษตรกรชาวสวนยาง กลุ่มเกษตรกร/สถาบันเกษตรกร ผู้รวบรวมยางในท้องถิ่น พ่อค้าคนกลาง ตลาดกลางยางพารา และโรงงานแปรรูปยาง รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ โดยการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการค้นคว้าทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ แล้วนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการจำหน่ายผลผลิตยางพาราของเกษตรกรชาวสวนยางในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ มีทั้งสิ้น 3 รูปแบบ ได้แก่ น้ำยางสด ยางก้อนถ้วย และยางแผ่นดิบ ประกอบด้วย 9 ทางเลือก โดยรูปแบบและทางเลือกในการจำหน่ายผลผลิตยางพาราที่ได้รับผลกำไรมากที่สุด คือ การจำหน่ายยางแผ่นดิบผ่านตลาดกลางยางพาราแล้วให้โรงงานยางแผ่นรมควันเข้ามาประมูลยาง คือมีต้นทุนในการจำหน่าย 5.81 บาท/กิโลกรัม และมีผลกำไรจากการจำหน่าย 37.77 บาท/กิโลกรัม ส่วนรูปแบบและทางเลือกในการจำหน่ายผลผลิตยางพาราที่ได้รับผลกำไรน้อยที่สุด คือ การจำหน่ายยางก้อนถ้วยผ่านกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกรแล้วกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกรนำยางก้อนถ้วยไปขายต่อให้กับโรงงานผลิตยางแท่ง STR20 คือมีต้นทุนในการจำหน่าย 2.78 บาท/กิโลกรัม และมีผลกำไรจากการจำหน่าย 20.40 บาท/กิโลกรัม

คำสำคัญ : ต้นทุนและผลตอบแทน, การจำหน่ายผลผลิตยางพารา

^{1*} นักศึกษาปริญญาเอก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย E-mail : tanawasu@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย E-mail : watcharavee_cha@utcc.ac.th

^{1*} Ph.D students Graduate University of the Thai Chamber of Commerce E-mail : tanawasu@hotmail.com

² Assistant Professor Faculty of Engineering University of the Thai Chamber of Commerce

E-mail : watcharavee_cha@utcc.ac.th

ABSTRACT

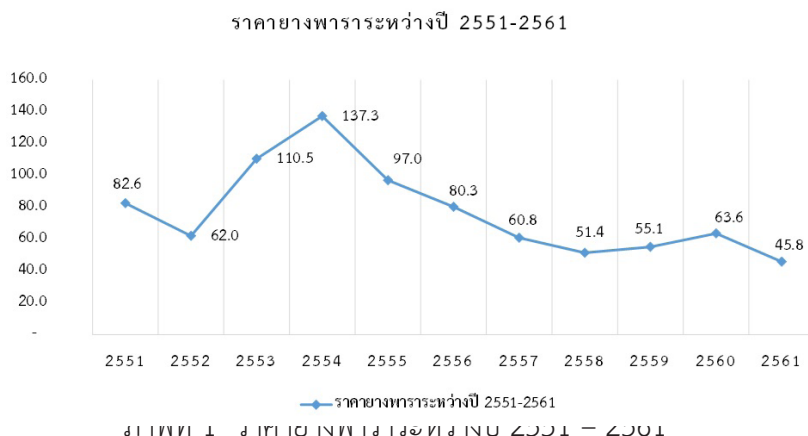
The objectives of the study were to explore the general conditions of rubber product selling of rubber farmers and to examine the costs and returns from selling rubber products in Buriram province. The primary data were collected from rubber farmers, farmer groups/ farmer institutes, local rubber gatherers, middlemen, rubber middle markets, and rubber processing factories by using field surveys, in-depth interviews, and questionnaire forms while the secondary data were collected through researching data from academic documents, related research studies, and various electronic media. Then the descriptive analysis was used. The results showed that there are three types of rubber products: fresh latex, cup lumps, and un-ribbed smoked sheet with nine alternatives. The pattern and alternative for selling rubber products with the highest profit is selling un-ribbed smoked sheet through the rubber middle markets and then the rubber is sold to the rubber smoked sheet factories in auctions. The cost is 5.81 baht/kilogram and the profit is 37.77 baht/kilogram. On the other hand, the pattern and alternative for selling rubber products with the lowest profit is selling cup lumps through farmer groups/ farmer institutes and then the cup lumps are resold to STR20 factories. The cost is 2.78 baht/kilogram and the profit is 20.40 baht/kilogram.

Keywords: cost and return, rubber product selling

บทนำ

ยางพาราเป็นพืชที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากยางพาราเป็นสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าการส่งออกสูงเป็นลำดับที่ 1 โดยในปี 2559 มีมูลค่าการส่งออกสูงถึง 2 แสนล้านบาท มีเกษตรกรในอุตสาหกรรมยางพารารวมทั้งสิ้น 1.44 ล้านครัวเรือน และมีพื้นที่ปลูกยางรวมทั้งสิ้น 20.54 ล้านไร่ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2560) โดยในช่วงปี 2547 - 2553 พบว่าราคายางพาราพุ่งสูงขึ้นเป็นประวัติการณ์มีสาเหตุมาจาก 2 ปัจจัยหลัก คือ ความต้องการบริโภคยางพาราเติบโตอย่างมาก โดยเฉพาะจากประเทศจีน และประเทศอินเดียที่เศรษฐกิจเติบโตสูง รวมถึงภาคอุตสาหกรรมยานยนต์ในประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้น และการปรับตัวของราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้นทำให้อายุการใช้งานยางพาราซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีปรับตัวสูงขึ้นตามไปด้วย จึงส่งผลให้ความต้องการใช้ยางธรรมชาติซึ่งเป็นสินค้าทดแทนปรับตัวเพิ่มขึ้นจนเป็นอีกปัจจัยที่ผลักดันให้ราคายางพาราสูงขึ้น และจากราคายางพาราที่สูงขึ้นมากจึงทำให้เกิดการขยายพื้นที่ปลูกยางเพิ่มขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าวโดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชีย ทำให้อุตสาหกรรมยางพาราทั่วโลกจึงเผชิญภาวะอุปทานส่วนเกินสูงขึ้น ประกอบกับสถานะเศรษฐกิจของโลกที่ถดถอย และปัญหาสงครามการค้าระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกาประเทศจีนซึ่งเป็นผู้บริโภคน้ำมันรายใหญ่ที่สุดของไทย จึงเป็นสาเหตุที่สำคัญในการกดดันให้ราคายางพาราในประเทศปรับลดลงต่อเนื่อง โดยราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 (RSS3) ซึ่งเป็นราคาอ้างอิงของอุตสาหกรรมยางพาราจากราคา 137.30 บาท/กิโลกรัม

ในเดือนกุมภาพันธ์ 2554 ปรับลดลงมาอยู่ในช่วงราคาเฉลี่ย 45.8 บาท/กิโลกรัม ในปลายปี 2561 (การยางแห่งประเทศไทย, 2562) ดังแสดงข้อมูลในภาพที่ 1

ที่มา:ฐานเศรษฐกิจ (2561)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าปัจจุบันราคายางพาราในประเทศไทยและในตลาดโลกมีแนวโน้มลดลงเป็นระยะๆ ทำให้เกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่ประสบความเดือดร้อน มีรายได้ไม่เพียงพอ จึงได้เรียกร้องให้รัฐบาลเข้ามาช่วยเหลือตามมาตรการต่างๆ เหมือนเช่นในอดีต อาทิเช่น การจัดทำโครงการเร่งด่วนพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรชาวสวนยางเป็นรายครอบครัวเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้นระหว่างราคายางพารตกต่ำ การลดปริมาณการผลิตยางพาราโดยส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนต้นยางพาราที่มีอายุ 25 ปีขึ้นไปหรืออายุ 15 ปีที่มีต้นโทรม ให้น้ำยางน้อยไม่คุ้มค่าเพื่อไปปลูกพืชอื่นๆ การหยุดกรีดยาง (Tapping Holiday) เป็นเวลา 1-2 เดือน เพื่อลดปริมาณผลผลิตยางในตลาด การส่งเสริมและเร่งรัดการใช้ยางพาราในประเทศให้มากขึ้น (การยางแห่งประเทศไทย, 2561) นอกจากนี้ จากการศึกษาปัญหาภาวะวิกฤติราคายางพาราและแนวทางแก้ไขปัญหาราคายางพารตกต่ำจากข้อมูลและข้อเท็จจริงจากพื้นที่ทั่วประเทศ รวมทั้งการรวบรวมข้อมูลจากองค์การศึกษาวิจัยระหว่างประเทศ (IRSG) และหน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษาต่างๆ พบว่าแนวทางที่จะช่วยแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรชาวสวนยางในระยะยาว คือ การเลือกรูปแบบการจำหน่ายผลผลิตยางพาราที่เหมาะสมกับแต่ละภูมิภาคเพื่อเป็นการลดต้นทุนในการจำหน่ายผลผลิตยางพารา และยกระดับรายได้ให้เพิ่มสูงขึ้น

ดังนั้น การทราบข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนในการจำหน่ายผลผลิตยางพารา แต่ละประเภท จึงเป็นแนวทางในการตัดสินใจในการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรชาวสวนยาง รวมถึงยังสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการกำหนดนโยบายของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรชาวสวนยางในระยะยาว ซึ่งในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สนใจที่จะทำการศึกษาสภาพทั่วไปของการจำหน่ายผลผลิตยางพารารวมทั้งต้นทุนและผลตอบแทนจากการจำหน่ายผลผลิตยางพาราแต่ละประเภทในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ซึ่งเป็นแหล่งปลูกยางแห่งแรก ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และปัจจุบันเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมยางพาราในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยคาดว่าจะสามารถนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตให้แก่เกษตรกรชาวสวนยางในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการจำหน่ายผลผลิตยางพาราในจังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการจำหน่ายผลผลิตยางพาราแต่ละรูปแบบในจังหวัดบุรีรัมย์

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

จะทำการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบในการจำหน่ายผลผลิตยางพาราของเกษตรกรชาวสวนยาง รวมทั้งศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการจำหน่ายผลผลิตยางพาราแต่ละประเภท

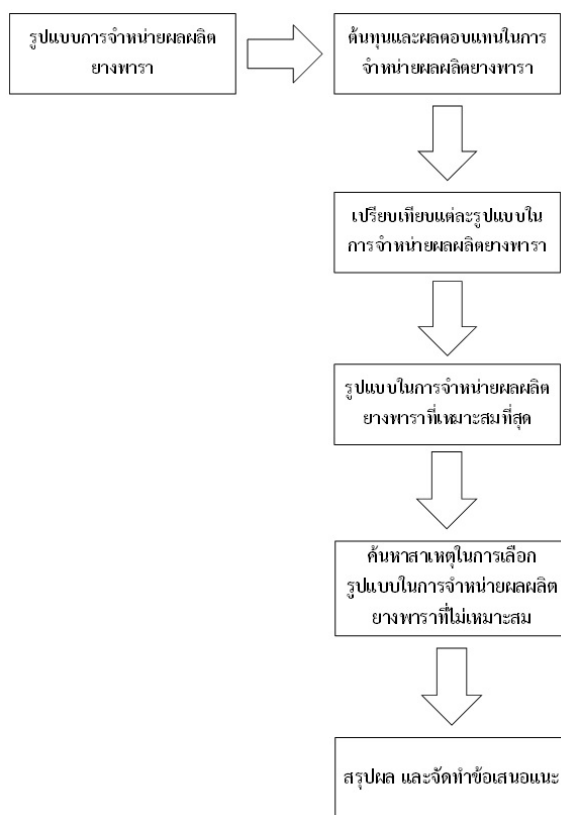
ขอบเขตด้านสถานที่

จะทำการศึกษาเฉพาะพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์

ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินวิจัยระหว่าง ตุลาคม 2561 – เมษายน 2562

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย
ที่มา: จากการศึกษาของผู้วิจัย (2561)

วิธีดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามและใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งประชากรที่ใช้ในการศึกษาจะเลือกเกษตรกรชาวสวนยางที่ขึ้นทะเบียนกับการยางแห่งประเทศไทยจังหวัดบุรีรัมย์ แล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบโควตาจากจำนวนกลุ่มประชากรที่ต้องการสุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane (1967) และให้ค่าความคลาดเคลื่อนของการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 จำนวน 382 ตัวอย่าง โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากอำเภอที่มีเกษตรกรชาวสวนยางมากที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ อำเภอบ้านกรวด อำเภอละหานทราย อำเภอคูเมือง อำเภอแคนดง และอำเภอโนนสุวรรณ และสุดท้ายจะทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ดังแสดงในตารางที่ 1 รวมทั้งผู้วิจัยยังได้ทำการสำรวจกลุ่มเกษตรกร/สถาบันเกษตรกร ผู้รวบรวมยางในท้องถิ่น พ่อค้าคนกลาง ตลาดกลางยางพารา และโรงงานแปรรูปยาง ในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ โดยการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีเฉพาะเจาะจงอีกจำนวน 19 ตัวอย่าง

ตารางที่ 1 การสุ่มตัวอย่างตัวแทนประชากรในจังหวัดบุรีรัมย์

อำเภอ	จำนวนเกษตรกรชาวสวนยาง (ราย) / (ร้อยละ)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ราย)
บ้านกรวด	4,132 / (49.04)	187
ละหานทราย	1,263 / (14.99)	57
คูเมือง	1,246 / (14.79)	56
แคนดง	916 / (10.87)	42
โนนสุวรรณ	869 / (10.31)	39
รวม	8,426 / (100.00)	382

ที่มา: การยางแห่งประเทศไทยจังหวัดบุรีรัมย์ (2561)

ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ จะรวบรวมโดยการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการค้นคว้าทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลทั่วไปสถิติยางพาราของจังหวัดบุรีรัมย์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถาม โดยการศึกษาจากเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนและผลตอบแทนในการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรแล้วนำมาออกแบบเป็นโครงร่างของแบบสอบถาม และนำไปใช้ในการสำรวจความคิดเห็นและสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ราย โดยเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ แล้วนำแบบสอบถามดังกล่าวมาวิเคราะห์ความเที่ยงตรง (Validity) และปรับปรุงโดยใช้เทคนิค Index of Item Objective Congruence (IOC) จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแบบสอบถามแล้วทำการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของการทดสอบแบบสอบถาม (Try Out) จากกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มที่ทำการศึกษาแต่มีลักษณะคล้ายกัน ได้แก่ เกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดสุรินทร์อีกจำนวน 40 ราย เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ที่ได้จากการทำแบบสอบถาม

เท่ากับ 0.83 แสดงให้เห็นว่าข้อมูลมีความเชื่อมั่นในระดับสูง (ค่ามากกว่า 0.7)

การวิเคราะห์ข้อมูล

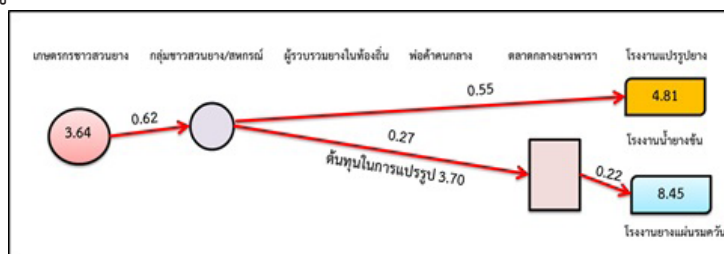
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยในส่วนแรกจะเป็นการวิเคราะห์รูปแบบและต้นทุนการจำหน่าย ผลผลิตยางพาราของเกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยนำเสนอด้วยรูปภาพและการบรรยายผล และ ส่วนที่สองเป็นการเปรียบเทียบผลตอบแทนจากการจำหน่ายผลผลิตยางพาราในแต่ละรูปแบบโดยนำเสนอด้วย ตาราง และการบรรยายผล รวมทั้งการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งต่อการตัดสินใจต่อการเลือกรูปแบบในการจำหน่าย ผลผลิตยางพาราโดยนำเสนอด้วยคำร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบและต้นทุนในการจำหน่ายผลผลิตยางพาราของเกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดบุรีรัมย์

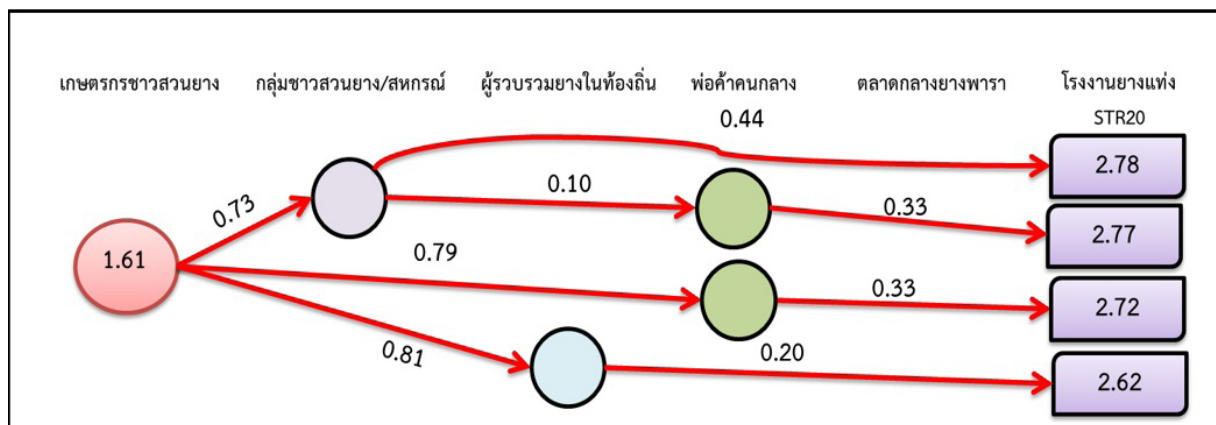
เกษตรกรชาวสวนยางจังหวัดบุรีรัมย์ที่ขึ้นทะเบียนกับการยางแห่งประเทศไทยจังหวัดบุรีรัมย์มีจำนวนทั้งสิ้น 16,662 ราย มีพื้นที่ปลูกสวนยางพาราทั้งสิ้น 214,138 ไร่ แบ่งออกเป็นเกษตรกรที่ยังไม่ได้เปิดกรีดยังจำนวน 4,238 ราย เนื้อที่สวนยางรวม 41,473 ไร่ และที่เปิดกรีดยังจำนวน 12,424 ราย เนื้อที่สวนยาง (ที่สามารถให้ผลผลิต) รวม 172,665 ไร่ โดยจากการศึกษาพบว่าเกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดบุรีรัมย์สามารถขายผลผลิตยางพาราแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ น้ำยางสด ยางก้อนถ้วย และยางแผ่นดิบ เพื่อขายให้กับปลายทางของระบบโซ่อุปทานยางพาราของจังหวัดบุรีรัมย์ คือ โรงงานแปรรูปน้ำยางข้น โรงงานแปรรูปยางแท่ง STR20 และ โรงงานแปรรูปยางแผ่นรมควัน จำนวน 9 ทางเลือก ตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1.รูปแบบการจำหน่ายผลผลิตเป็นน้ำยางสด พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางจะเลือกขายให้กับกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกรเพียงทางเลือกเดียว โดยมีต้นทุนในการผลิตเป็นน้ำยางสด 3.64 บาท/กิโลกรัม และมีต้นทุนในการขนส่งและค่าใช้จ่ายในการนำยางไปขายเท่ากับ 0.62 บาท/กิโลกรัม และเมื่อกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกรรวบรวมน้ำยางสดจากเกษตรกรแล้วจะมีทางเลือกในการดำเนินการ 2 ทางเลือก คือ (1) นำน้ำยางสดที่ได้จากขายให้แก่โรงงานน้ำยางข้น โดยมีต้นทุนในการขนส่งและค่าใช้จ่ายในการนำยางไปขายให้กับโรงงานแปรรูปยางแท่งเท่ากับ 0.55 บาท/กิโลกรัม ทำให้ต้นทุนรวมเท่ากับ 4.81 บาท/กิโลกรัม และ (2) นำน้ำยางสดไปแปรรูปเป็นยางแผ่นรมควัน โดยมีต้นทุนในการแปรรูป 3.70 บาท/กิโลกรัม แล้วนำยางแผ่นรมควันไปขายผ่านตลาดกลางยางพาราโดยมีต้นทุนในการขนส่งและนำยางไปขาย 0.27 บาท/กิโลกรัม และโรงงานยางแผ่นรมควันประมวลยางจากตลาดกลางยางพารา โดยมีต้นทุนในการขนส่งและค่าใช้จ่ายในการซื้อขาย 0.22 บาท/กิโลกรัม ทำให้ต้นทุนรวมเท่ากับ 8.45 บาท/กิโลกรัม ดังแสดงข้อมูลในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 การจำหน่ายผลผลิตยางพาราในรูปแบบน้ำยางสด
ที่มา: จากการศึกษาของผู้วิจัย (2561)

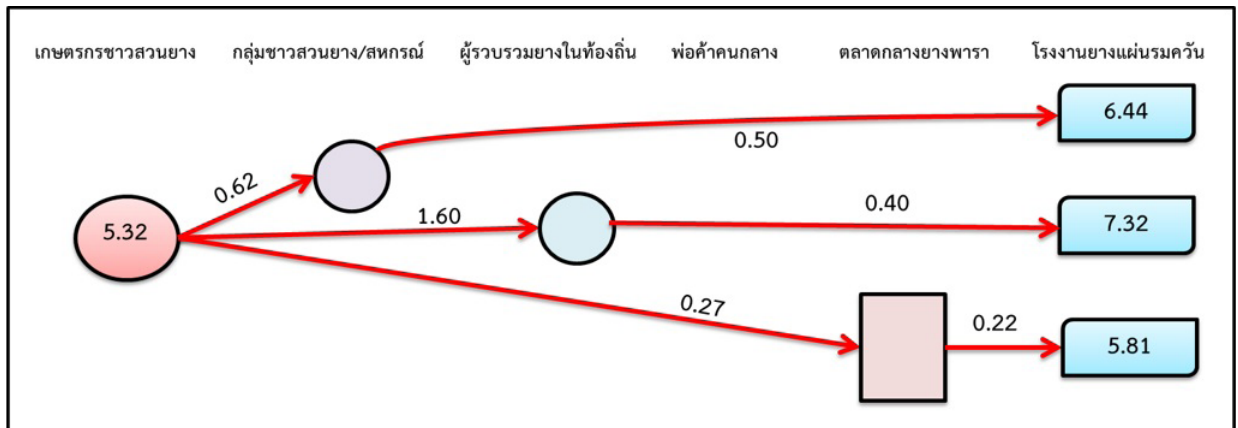
2. รูปแบบการจำหน่ายผลผลิตเป็นยางก้อนถ้วย พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางจะมีต้นทุนในการผลิตเป็นยางก้อนถ้วย 1.61 บาท/กิโลกรัม โดยเกษตรกรจะมีทางเลือกในการนำยางก้อนถ้วยไปขาย 4 ทางเลือกด้วยกัน คือ (1) เกษตรกรนำยางไปขายให้กับกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกรโดยมีต้นทุนในการขนส่งและค่าใช้จ่ายในการนำยางไปขาย 0.73 บาท/กิโลกรัม ซึ่งกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกรก็สามารถนำยางก้อนถ้วยที่รวบรวมได้นำยางไปขายให้กับโรงงานยางแท่ง STR20 โดยมีต้นทุนในการขนส่งและค่าใช้จ่ายในการนำยางไปขาย 0.44 บาท/กิโลกรัม ทำให้ต้นทุนรวมของทางเลือกนี้เท่ากับ 2.78 บาท/กิโลกรัม (2) เกษตรกรนำยางไปขายให้กับกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกรโดยมีต้นทุนในการขนส่งและค่าใช้จ่ายในการนำยางไปขาย 0.73 บาท/กิโลกรัม ซึ่งกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกรก็สามารถนำยางก้อนถ้วยที่รวบรวมได้นำยางไปขายให้กับพ่อค้าคนกลาง ซึ่งมีต้นทุนในการขนส่งและค่าใช้จ่ายในการนำยางไปขาย 0.10 บาท/กิโลกรัม และพ่อค้าคนกลางนำไปขายให้กับโรงงานยางแท่ง STR20 โดยมีต้นทุนในการขนส่งและค่าใช้จ่ายในการนำยางไปขาย 0.33 บาท/กิโลกรัม ทำให้ต้นทุนรวมของทางเลือกนี้เท่ากับ 2.77 บาท/กิโลกรัม (3) เกษตรกรนำยางไปขายให้กับพ่อค้าคนกลาง โดยมีต้นทุนในการขนส่งและค่าใช้จ่ายในการนำยางไปขาย 0.79 บาท/กิโลกรัม และพ่อค้าคนกลางนำไปขายให้กับโรงงานยางแท่ง STR20 ซึ่งมีต้นทุนในการขนส่งและค่าใช้จ่ายในการนำยางไปขาย 0.33 บาท/กิโลกรัม ทำให้ต้นทุนรวมของทางเลือกนี้เท่ากับ 2.72 บาท/กิโลกรัม และ (4) เกษตรกรนำยางไปขายให้แก่ผู้รวบรวมยางภายในท้องถิ่น โดยมีต้นทุนในการขนส่งและค่าใช้จ่ายในการนำยางไปขาย 0.81 บาท/กิโลกรัม แล้วผู้รวบรวมยางในท้องถิ่นนำยางไปขายต่อให้กับโรงงานยางแท่ง STR20 ซึ่งมีต้นทุนในการขนส่งและค่าใช้จ่ายในการนำยางไปขาย 0.20 บาท/กิโลกรัม ทำให้ต้นทุนรวมของทางเลือกนี้เท่ากับ 2.62 บาท/กิโลกรัม ดังแสดงข้อมูลในภาพที่ 4

ภาพที่ 4 การจำหน่ายผลผลิตยางพาราในรูปแบบยางก้อนถ้วย
ที่มา: จากการศึกษาของผู้วิจัย (2561)

3. รูปแบบการจำหน่ายผลผลิตเป็นยางแผ่นดิบ พบว่าเกษตรกรชาวสวนยางจะมีต้นทุนในการผลิตเป็นยางแผ่นดิบ 5.32 บาท/กิโลกรัม โดยเกษตรกรจะมีทางเลือกในการนำยางแผ่นดิบไปขาย 3 ทางเลือกด้วยกัน คือ (1) เกษตรกรนำยางไปขายให้กับกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกรโดยมีต้นทุนในการขนส่งและค่าใช้จ่ายในการนำยางไปขาย 0.62 บาท/กิโลกรัม แล้วกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกรก็สามารถนำยางแผ่นดิบไปขายให้กับโรงงานยางแผ่นรมควัน โดยมีต้นทุนในการขนส่งและค่าใช้จ่ายในการนำยางไปขาย 0.50 บาท/กิโลกรัม ทำให้ต้นทุนรวมของทางเลือกนี้เท่ากับ 6.44 บาท/กิโลกรัม (2) เกษตรกรนำยางไปขายให้กับผู้รวบรวมยางในท้องถิ่น โดยมีต้นทุนในการ

ขนส่งและค่าใช้จ่ายในการนำยางไปขาย 1.60 บาท/กิโลกรัม แล้วผู้รวบรวมยางในท้องถิ่นนำยางแผ่นดิบไปขายให้กับโรงงานยางแผ่นรมควัน โดยมีต้นทุนในการขนส่งและค่าใช้จ่ายในการนำยางไปขาย 0.40 บาท/กิโลกรัม ทำให้ต้นทุนรวมของทางเลือกลีนี้เท่ากับ 7.32 บาท/กิโลกรัม และ (3) เกษตรกรนำยางไปขายให้กับตลาดกลางยางพารา โดยมีต้นทุนในการขนส่งและค่าใช้จ่ายในการนำยางไปขาย 0.27 บาท/กิโลกรัม แล้วโรงงานยางแผ่นรมควันมาประมูลยางจากตลาดกลางยางพารา โดยมีต้นทุนในการขนส่งและค่าใช้จ่ายในการซื้อขาย 0.22 บาท/กิโลกรัม ทำให้ต้นทุนรวมของทางเลือกลีนี้เท่ากับ 5.81 บาท/กิโลกรัม ดังแสดงข้อมูลในภาพที่ 5

ภาพที่ 5 การจำหน่ายผลผลิตยางพาราในรูปแบบยางแผ่นดิบ

ที่มา: จากการศึกษาของผู้วิจัย (2561)

2. การเปรียบเทียบผลตอบแทนจากการจำหน่ายผลผลิตยางพาราในแต่ละรูปแบบ

จากการศึกษาในข้างต้น ได้อธิบายให้เห็นถึงต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายผลผลิตยางพาราในแต่ละรูปแบบ ดังนั้นเพื่อที่จะศึกษาให้ทราบถึงความคุ้มค่าในการเลือกรูปแบบผลผลิตยางของเกษตรกรชาวสวนยางในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์จึงต้องทำการเปรียบเทียบกำไรที่ได้จากการผลิตยางในแต่ละรูปแบบ โดยใช้สมการกำไรทางเศรษฐศาสตร์ในการศึกษา ดังนี้

$$\pi_i = (P_i \times Q_i) - (TC_i \times Q_i) \text{ (ศุภวัจน์ รุ่งสุริยะวิบูลย์, 2561)}$$

โดยที่ π_i คือ กำไรที่ได้จากการขายผลผลิตรูปแบบ i (บาท)

i คือ ผลผลิตรูปแบบ i

P_i คือ ราคาขายของผลผลิตรูปแบบ i (บาท/กิโลกรัม)

TC_i คือ ต้นทุนรวมในการนำผลผลิตรูปแบบ i ไปขาย (บาท/กิโลกรัม)

Q_i คือ ปริมาณของผลผลิตรูปแบบ i (กิโลกรัม)

ข้อสมมติในการศึกษา

- กำหนดให้เกษตรกรชาวสวนยางมีจำนวนสวนยางเท่ากับ 15 ไร่ ตามหลักเกณฑ์ในการช่วยเหลือเกษตรกรชาวสวนยางของการยางแห่งประเทศไทย (การยางแห่งประเทศไทย, 2561)
- กำหนดให้ปริมาณผลผลิตต่อไร่ต่อปีในพื้นที่ จังหวัดบุรีรัมย์ เท่ากับ 206 กิโลกรัม/ไร่/ปี และจำนวนวันกรีดเท่ากับ 200 วันกรีด ตามข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2559)
- การกำหนดรอบในการขายผลผลิตแต่ละรูปแบบ ภายในระยะเวลา 15 วัน สามารถแบ่งออกเป็น

ขายน้ำยางสดจำนวน 10 ครั้ง ยางแผ่นดิบจำนวน 1 ครั้ง และยางก้อนถ้วยจำนวน 1 ครั้ง

4.กำหนดให้การคำนวณปริมาณผลผลิตที่ได้ของผลผลิตแต่ละรูปแบบตามข้อมูลของการยางแห่งประเทศไทย สามารถคำนวณได้โดยใช้ ผลผลิต/ไร่/วัน X จำนวนวันกรีต (โดยยางก้อนถ้วยให้หารด้วย 0.60 เพื่อให้เป็นน้ำหนักยางก้อนถ้วยหามา ซึ่งเป็นผลผลิตที่เกษตรกรนำยางไปขายจริง) ดังนั้นจะทำให้ได้ปริมาณผลผลิตน้ำยางสดและยางแผ่นดิบ เท่ากับ 309 กิโลกรัม/รอบ และปริมาณผลผลิตยางก้อนถ้วยเท่ากับ 515 กิโลกรัม/รอบ

5.ราคาขายยางแต่ละรูปแบบใช้ราคายางเฉลี่ยของปี 2561 เป็นฐานในการคำนวณ (การยางแห่งประเทศไทย, 2562)

6.ไม่นำต้นทุนในการปลูกสร้างสวนยางและต้นทุนในการดูแลรักษามาคำนวณในการเปรียบเทียบ โดยใช้ค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท/วัน มาใช้เป็นต้นทุนแรงงาน

ผลการเปรียบเทียบผลตอบแทนจากการผลิตยางของเกษตรกรในแต่ละรูปแบบสามารถนำไปคำนวณได้ดังแสดงข้อมูลในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลตอบแทนจากการผลิตยางของแต่ละรูปแบบ (สวนยางจำนวน 15 ไร่ และการขายต่อรอบเท่ากับ 15 วัน)

รูปแบบผลผลิต	ราคาขาย (บาท/กิโลกรัม)	ต้นทุนรวม (บาท/กิโลกรัม)	กำไรต่อหน่วย (บาท/กิโลกรัม)	ปริมาณ ผลผลิต/รอบ (กิโลกรัม)	กำไรที่ได้รับ/ รอบ (บาท)
น้ำยางสด					
1-2-6/1	41.74	4.81	36.93	309	11,411.37
1-2-6/3	45.83	8.45	37.38	309	11,550.42
ยางก้อนถ้วย					
1-2-6/2	23.18	2.78	20.40	515	10,506.00
1-2-4-6/2	23.18	2.77	20.41	515	10,511.15
1-4-6/2	23.18	2.72	20.46	515	10,536.90
1-3-6/2	23.18	2.62	20.56	515	10,588.40
ยางแผ่นดิบ					
1-2-6/3	43.58	6.44	37.14	309	11,476.26
1-3-6/3	43.58	7.32	36.26	309	11,204.34
1-5-6/3	43.58	5.81	37.77	309	11,670.93

ที่มา: จากการศึกษาของผู้วิจัย (2562)

หมายเหตุ คำนวณการใช้แรงงานในการขายน้ำยางสด 3 ชั่วโมงต่อวัน, ยางแผ่นดิบ 4 ชั่วโมงต่อวัน และยางก้อนถ้วยจำนวน 2 วัน เฉพาะวันที่เก็บและวันที่นำยางไปขายเท่านั้น และไม่คำนวณค่าแรงในการกรีตยาง กำหนดให้ 1 คือ เกษตรกรชาวสวนยาง, 2 คือ กลุ่มหรือสถาบันเกษตรกร, 3 คือ ผู้รวบรวมยางในท้องถิ่น, 4 คือ พ่อค้าคนกลาง, 5 คือ ตลาดกลางยางพารา, 6/1 คือ โรงงานน้ำยางข้น, 6/2 คือ โรงงานยางแท่ง STR20 และ 6/3 คือ โรงงานยางแผ่นรมควัน

อภิปรายผล

การศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถสรุปผลการศึกษาได้ว่า เกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดบุรีรัมย์มีรูปแบบการจำหน่ายผลผลิตยางพารา 3 รูปแบบ ได้แก่ น้ำยางสด ยางก้อนถ้วย และยางแผ่นดิบ ซึ่งประกอบด้วย 9 ทางเลือก โดยรูปแบบและทางเลือกในการจำหน่ายผลผลิตยางพาราที่มีต้นทุนต่ำที่สุด คือ การจำหน่ายผลผลิตยางพาราเป็นยางก้อนถ้วยแล้วจำหน่ายให้ผู้รวบรวมยางในท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายให้กับโรงงานยางแท่ง STR20 ซึ่งจะมีต้นทุนเท่ากับ 2.62 บาท/กิโลกรัม ส่วนทางเลือกที่มีต้นทุนต่ำที่สุด คือ การจำหน่ายผลผลิตยางพาราเป็นน้ำยางสดให้แก่สหกรณ์หรือสถาบันเกษตรกรไปแปรรูปต่อเป็นยางแผ่นรมควันเพื่อจำหน่ายให้กับโรงงานยางแผ่นรมควัน ซึ่งจะมีต้นทุนเท่ากับ 8.45 บาท/กิโลกรัม

การศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สามารถสรุปผลการศึกษาได้ว่า รูปแบบและทางเลือกในการจำหน่ายผลผลิตยางพาราของเกษตรกรชาวสวนยางที่ทำให้ได้รับผลกำไรมากที่สุด คือ การจำหน่ายยางแผ่นดิบผ่านตลาดกลางยางพารา แล้วให้โรงงานยางแผ่นรมควันเข้ามาประมูลยาง จะทำให้ได้รับผลกำไร 37.77 บาท/กิโลกรัม ส่วนรูปแบบและทางเลือกในการจำหน่ายผลผลิตยางพาราที่ได้รับผลกำไรน้อยที่สุด คือ การจำหน่ายยางก้อนถ้วยผ่านกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกร แล้วกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกรนำยางก้อนถ้วยไปขายต่อให้กับโรงงานผลิตยางแท่ง STR20 จะทำให้ได้รับผลกำไร 20.40 บาท/กิโลกรัม

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาที่ได้จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามพบว่า เกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 45.72 เลือกจำหน่ายผลผลิตในรูปแบบที่ได้ผลกำไรน้อยที่สุด และปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกรูปแบบการจำหน่ายผลผลิตยางพาราของเกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดบุรีรัมย์ คือ ความสะดวกสบายในการนำยางไปขาย คือ ระยะทางใกล้กับจุดรับซื้อ คิดเป็นร้อยละ 40.54 (1.61 คะแนน) รองลงมา คือ ราคามีความเป็นธรรมหรือราคาสูงกว่าที่อื่น คิดเป็นร้อยละ 34.18 (1.36 คะแนน) และเครื่องชั่งน้ำหนักได้มาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 21.35 (0.85 คะแนน)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

เกษตรกรชาวสวนยางควรติดตามข้อมูลข่าวสาร และสถานการณ์เกี่ยวกับอุปสงค์และอุปทานยางพารา เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการเลือกรูปแบบการจำหน่ายผลผลิตยางพาราที่ให้ผลตอบแทนมากที่สุด

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การยางแห่งประเทศไทย ควรเร่งดำเนินการจัดตั้งและขยายตลาดเครือข่ายของตลาดกลางยางพาราในทุกอำเภอเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่เกษตรกรชาวสวนยาง ทำให้เกษตรกรชาวสวนยางในแต่ละพื้นที่สามารถนำผลผลิตยางพาราไปจำหน่ายตลาดเครือข่ายตลาดกลางยางพาราซึ่งอยู่ใกล้บ้าน ลดต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการขนส่ง รวมทั้งยังสามารถจำหน่ายผลผลิตได้ในราคาเดียวกับราคาประมูลของตลาดกลางยางพารา ซึ่งเป็นราคาอ้างอิงของราคายางในแต่ละภูมิภาค

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเปรียบเทียบต้นทุน และผลตอบแทนโดยใช้เครื่องมือมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return: IRR) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (Benefit Cost Ratio: B/C Ratio) และระยะเวลาคืนทุนเพื่อใช้ในการวิเคราะห์

เอกสารอ้างอิง

- การยางแห่งประเทศไทย. (2561). **โครงการส่งเสริมการใช้อย่างของหน่วยงานภาครัฐ**. ฝ่ายวิจัยและพัฒนาเศรษฐกิจยาง.
- การยางแห่งประเทศไทย. (2560). **มาตรการแก้ไขปัญหาราคายางพาราตกต่ำ**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.rubber.co.th>. (วันที่ค้นข้อมูล : 10 ธันวาคม 2561).
- การยางแห่งประเทศไทย. (2562). **สรุปสถิติราคายาง**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.rubber.co.th>. (วันที่ค้นข้อมูล : 10 ธันวาคม 2561).
- การยางแห่งประเทศไทยจังหวัดบุรีรัมย์. (2561). **สรุปพื้นที่ปลูกยางพาราจังหวัดบุรีรัมย์**.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2560). **อุตสาหกรรมยางพาราไทย**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/Southern/DocLib/MiniSymposium_rubber_final.pdf. (วันที่ค้นข้อมูล : 21 พฤศจิกายน 2561).
- ศุภวัจน์ รุ่งสุริยะวิบูลย์. (2561). **หลักเศรษฐศาสตร์ 2**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.fuangfah.econ.cmu.ac.th>. (วันที่ค้นข้อมูล : 21 พฤศจิกายน 2561).
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2559). **เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่กรีดยังผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี 2559**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/production/pararubber.pdf>. (วันที่ค้นข้อมูล : 12 พฤศจิกายน 2561).
- Yamane, T. (1967). **Statistics, An Introductory Analysis**. 2nd ed. Harper and Row, New York. 919 p.